

Formaðurin í Føroya Havbúnaðarfelag:

Alararnir mugu fáa laga- ligar lánimøguleikar

— langfreistað lán við lágari rentu og ikki ov stór krøv til eginpening

Nú vit her í Sosialinum — seinasta leygardag og aftur í dag — hava umrøtt nakrar av teimum møguleikum, sum eru fyri at ala sil, laks, krækling og annan fisk við her í Føroyum, so hava vit vent okkum til Knút Nolsøe, su er formaður í Føroya Havbúnaðarfelag og sett honum nakrar spurningar.

Føroya Havbúnaðarfelag

Hetta felagið varð stovnað í desember í fjør og umboðar tað alararnar í Føroyum. Endamálið við felagnum er at savna allar eigarar innan føroyskt havbrúk í ein felagsskap fyri at fremja tey mál, sum eru av felags áhuga fyri limirnar, herundir tryggja virkisøkir, góðsku, yngultilgongd, fóður, sölviðurskifti og vissa tryggja arbeiðsviðurskifti.

Á stovnandi aðalfundinum komu menn til tað niðurstøðu, at tað almennir stovnar arbeiða við spurningum, sum nema við viðurskiftini hjá alarum sum t.d. dalking av havbotnaði, nýtslu av havøkjum, virkisøki osfr. ynskir felagið at verða tikið við uppá ráð og verða umboðað í møguligum nevndararbeiði í hesum sambandi.

Skerdir veiðumøguleikar føra til aling

Vit spurdu fyrst formann-

in í Havbúnaðarfelagnum, hvussu hann metir útlitið fyri aling í Føroyum.

Í grannalondum okkara hevur alingin ment seg stórliga tey seinastu árin. Ikki minst skerdir veiðumøguleikar úti og heima hava verið orsøkin til hetta. Hesa somu gongd siggja vit heima hjá okkum sjálvum, um ikki enn í so stóran mun, so fer alingin eisini at fáa týðning fyri okkum framyvir. Tá nú eisini umstøðurnar í Føroyum eru so framúr góðar til aling, m.a. tí tann heiti golfstreymurin gongur framvið oyggjarnar, so er rætt at meta, at alingin kemur at vera ein týðandi tættur í føroyskum vinnulívi í framtíðini — kanska longu um ikki so fá ár.

Og Knút Nolsøe heldur fram: — Tað er næstan heldur ikki fiskur, sum ikki kann alast og arbeiðast við mannahond. Higar til er dentur lagdur á at ala sil, laks og krækling her hjá okkum, men tað eru vist eisini aðrir móguleikar.

Állurin alast í Føroyum

— Hvørji onnur fiskasløg metir tú vit kunnu ala?

— Har haldi eg tað fyrst og fremst má vera állurin. Aðrastaðni ala teir stórar nøgdir av álli, og hann hevur sum flestum kunnugt sera stórt virði sum sölvera. Vit eru í teirri hepn stöðu, at vit fáa

yngulin ókeypis.

Állurin kemur frá Sarogossahavinum heim til Føroya. Her gongur hann upp á land og líka niðan í hagan. Hesin állurin fer seinni aftur til havs. Har kundu vit istaðin alt hann viðari, so hann ikki bert fór fyri skeyti. Talan kann uttan iva bliva um fleiri 100 tons av álli, um vit taka imóti tí ynglinum, sum kemur upp á land og geva honum betri kor á alistøðum, enn hann hevur annars. Harvið kunnu vit fáa eina munandi betri voru, enn tann áll vit fanga í rúsum.

Ostra o.a.

— Og tað eru onnur fiskasløg enn állur tú eisini hugsar um?

— Ja so avgjørt. Vit mugu alla tíðina hava í huganum, at vit hava so góðar umstøður til aling, og hesum hepnu fyritleygingum haldi eg, at vit ikki eiga at lata fara óroyttar.

Eg kann nevna skeljafisk sum t.d. ostru (østers). Har eru vit so tíverri í teirri stöðu, at vit mugu innflyta yngulin, tí hitin í sjónum er helst ov lágur til, at larvan kemur fyri seg. Men vit hava kortini mátar at seta hitan í sjónum upp. Her meini eg, at vindmyllur, keli-vatn frá dieselmotorum og hitapumpur kunnu vera við til at skapa umstøður fyri eini framleiðslu av ostruynguli. Eg kann

annars í hesum sambandi vísa á, at okkum stendur í boði at fáa nokur 1000 ostruyngul úr Noregi, sum ætlanin er at koyra í ostrualibúr í Kaldbaksfirði.

Síðani eru eisini onnur fisk- og skeljafiskasløg, sum kunnu alast. T.d. jákupskel, rækjur, hummari osfr.

Trupulleikar

— Nú hevur tú nevnt teir mongu móguleikar, sum eru innan aling í Føroyum. Men hvørjir trupulleikar, metir tú tyngja alararnar mest?

— Alarin hevur fyri tað fyrsta figging, kapital fyri neyðini fyri at byggja eina alistøð. Tað mugu vera langfreistað lán við lágari rentu og somuleiðis ikki ov stór krøv til eiginpening.

Higartil hevur ikki verið so nógv av peningi til alararnar og tað almenna hevur ikki rættiliga innstillað seg uppá at figgja fleiri projektir. Dømi eru um, at kravið til eiginpening hevur verið uppi á 30% og har lán skulu verið goldin aftur eftir fimm ár.

Hetta dugir ein og hvør, sum hevur eitt sindur av skili á aling, at siggja at tað ber ikki til — tí hjá teimum, sum júst eru byrjaðir ganga heili trý ár til teir hava eina vøru, sum kann marknaðarførast. Og so má tað eisini ganga væl í hond hjá teimum. Í eini royndartíð kann so mannt óvantað henda.

Taka vit landbúnaðin á landi, so vita vit, at tað kunnu ganga eitt ella tvey ár við vánaligum úrsliti, so hvat skal henda hjá teimum, sum arbeiða undir havvirliflatuni, um teir ikki fáa lagaligar fyritleygingar at arbeiða undir.

Mugu hava nokk av smolt

Sum stóðan er í dag, so er tørvur á bæði smásilum og laksasmolt. Her haldi eg er neyðugt at geva monnum loyvi at byggja smærri kleki og smoltstøðir. Tær eiga ikki at vera ov stórar, tí hendir nakað, so kann tað ganga út yvir so nøgvar. Kunnu vit ikki neka tøvni á smolt, so mugu vit avgera,

Knút Nolsøe: — Vit mugu stuðla teimum monnum, sum hava brúkt stóran part av síni fritíð og sínum spari-peningi til at gera royndir, soleiðis at teir nú sleppa í gongd av álvara. Setið ikki fót fyri teimum

um vit skulu innflyta smolt.

Ein annar spurningur er útbúgvingin. Her haldi eg, at vit eiga at royna at útbúgva fólk innan hesa nýggju vinnu, sum jú krevur útbúgvit fólk.

Viðvikjandi søluni er at siga, at vit eiga at koma í gongd ongantið ov skjótt og ikki biða til tær stóru nøgdirnar av alifiski skulu drepa og seljast. Söluarbeiði má gerast framm-anundan og framhaldandi.

Annars mugu vit rokna við bakkostum eisini innan alingina. Tey mugu vit so royna at liva við og læra av. Hvat viðvikur góðsking av alivøruni, so eiga vit bæði roykvirki og konservervirki, sum kunnu taka sær av fiskinum.

Teir svartskygdu

— Nú verður so nógv tosað um at vera hjartskygdur og svartskygdur. Tú hoyrir uttan iva til teir hjartskygdu. Hvat hevur tú at siga teimum svartskygdu, sum kanska set spurnartekin við fiskalíngina, at vit eru ov seinir á sjóvarfallinum, at aðrir eru komnir longur enn vit, og at tað tí ikki er rætt at leggja milliðir av krónum í dyrrar alistøðir?

— Eg haldi vit skulu byggja aftur um bak og siggja, hvat er farið fram, og hvussu tað hevur gingist teimum monnum, sum hava hugt eitt sindur fram í tíðina og samtiðis hava verið átaladur av svartskygdu afturhaldsmonnum. Fyri at taka eitt dømi, sum lýsir hetta, so var tað ein samrøða í útvarpinum eitt av teimum fyrstu árunum tá útvarpið var byrjað at senda. Ein ungur journalistur spurdi ein av okkara mest virdu trolarskiparum, um tað ikki var at fara yvir um ána eftir vatni, tá føroyskir trolarar fóru heilt til Grønlands at fiska, meðan bretskir trolarar lógu við Føroyar og fiskaðu. Hesin svaraði nakað soleiðis: — Hoyr nú litli min. Hatta er trupult hjá tær at skilja. Við slíkum risaskipum, sum vit føroyingar hava (gamli og nýggir trolarar keyptir úr Bretlandi, blaðm.) kann tað als ikki ganga at fiska undir Føroyum. Her er bert møgult at toga nakrar fáa hundrað metrar orsakað av vánaligum botni. Haraftir er at siga, at bretar fáa tilskot til fiskivinnuna.

Soleiðis tók ein av okkara frægu trolarskiparum til orða tá. Í dag visir tað seg, at her framvegis er ov mikið av pláss at fiska á, eins og tað hevur verið tað alla tíðina. Hetta meti eg vera besta dømi um, hvussu stutt-skygdur og afturhaldandi menn kunnu vera.

Formaðurin í Havbúnaðarfelagnum, Knút Nolsøe (til høgru) er her stæddur í Harald-sundi, har hann tosar við tveir av alarunum á alistøðini »Á Strønd«